

Силабус
навчальної дисципліни
Історія Центральної та Східної Європи для спеціальності
032 Історія та археологія
2020-2021 навчальний рік

Освітня програма: «Історія»
Спеціальність: 032 Історія та археологія
Галузь знань: 03 Гуманітарні науки
Рівень вищої освіти: перший

Викладач (і)	Федорик Юрій Володимирович
Посилання на сайт	
Контактний тел.	0999058168
Е-mail викладача:	Jurij83fedoryk@gmail.com
Графік консультацій	Четвер 11.10-12.30

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
3	12	12	66	залік

Семестр: осінній

Мова навчання: українська

Ключові слова: Центрально-Східна Європа, міжнародні відносини, демократія, реформи, трансформація, національні інтереси, регіональні інтеграційні об'єднання, євроінтеграція, історична політика.

Мета та предмет курсу:

Метою викладання навчальної дисципліни *Історія Центральної та Східної Європи* є надання студентам необхідного наукового матеріалу для розуміння сутності актуальних проблем сучасної історії країн Центрально-Східної Європи, висвітлення геополітичних, внутрішньополітичних, економічних, соціальних, культурних, демографічних процесів, які змінили обличчя регіону після закінчення холодної війни та розпаду світової соціалістичної системи і впливають на його історію сьогодні, аналіз зовнішніх та внутрішніх загроз для регіональної стабільності.

Предметом вивчення дисципліни є комплексне вивчення особливостей історичного розвитку країн Центрально-Східної Європи після ліквідації

східного блоку, з'ясування змісту політичних, економічних, соціокультурних процесів, що відбуваються в сучасний період у країнах регіону.

Компетентності та програмні результати навчання:

Загальні компетентності

ЗК 6. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.

Фахові компетентності

ФК 1. Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності.

Програмні результати навчання

ПРН 1. Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу і історії людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний історичний період або проблему.

ПРН 2. Розуміти контекст і причини відповідних історичних подій та використовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 3. Знати основні підходи до вивчення вітчизняної та світової історії, принципи і методи історичного пізнання, основні типи і види історичних джерел.

ПРН 4. Володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, професійно оперувати науковими термінами, прийнятими у фаховому середовищі.

ПРН 5. Вміти працювати з письмовими, речовими, етнографічними, усними, архівними та іншими історичними джерелами.

ПРН 6. Виявляти взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, аналізувати суспільні процеси в історії України у контексті європейської та світової історії.

ПРН 7. Розуміти і виявляти відмінності в історіописанні, поглядах на минуле представників різних епох та у різних контекстах.

ПРН 8. Брати участь у плануванні та виконанні наукових досліджень у сфері історії, презентувати результати досліджень, аргументувати висновки.

ПРН 9. Мати навички організації практичного вирішення питань історичної пам'яті та охорони матеріальної й нематеріальної культурної спадщини України.

ПРН 10. Застосовувати сучасні методики у процесі популяризації історії та археології, а також здійсненні різних видів педагогічної діяльності.

ПРН 11. Здійснювати аналіз ситуацій з урахуванням історичного контексту та/або історичних передумов.

ПРН 12. Здійснювати комунікацію з професійних питань з представниками наукових, громадських, релігійних і національно-культурних організацій і спільнот.

ПРН 13. Розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот, ефективно співпрацювати з носіями різних історичних та культурних цінностей.

ПРН 14. Вміти акумулювати та поширювати кращий досвід професійної діяльності, інтегрувати досягнення інших наук для вирішення актуальних проблем історії та археології

Зміст курсу:

Змістовий модуль 1. Центральна-Східна Європа між труднощами історичного розвитку та новітньою політичною трансформацією

1.Генеза та еволюція поняття Центрально-Східна Європа, історичні традиції регіону. Поняття Центрально-Східної Європи в очах західних європейців к. XVII-XVIII ст. Географічні кордони, історичні та політичні традиції Центрально-Східної Європи до поч. XX ст. Історичні долі народів Центрально-Східної Європи в XX ст.

2.Внутрішньополітична трансформація Центрально-Східної Європи після ліквідації залізної завіси. Ліквідація однопартійності та демократизація суспільно-політичного життя в Польщі, Угорщині та Чехословаччині (Чехії та Словаччині) після 1989 р. Трансформація органів влади та децентралізація в Польщі, Угорщині, Чехії та Словаччині напр. XX – поч. XXI ст. Внутрішньополітична трансформація балтійських країн (Литва, Латвія та Естонія) після здобуття незалежності в 1991 р.

Змістовий модуль 2. Зовнішня політика країн Центрально-Східної Європи в к. XX – поч. XXI ст.

3.Центральна-Східна Європа та Європейський Союз. Історична обумовленість та шлях країн Центрально-Східної Європи до європейської економічної інтеграції. Країни Центрально-Східної Європи в політичних інституціях ЄС: між панєвропейською співпрацею та захистом національних інтересів. Панєвропейський дискурс в країнах Західної та Центрально-Східної Європи та його відмінність. Нові прояви та тенденції у європейській політиці країн Центрально-Східної Європи: (європейська політика В. Орбана, Я. Качинського, В. Клауса, М. Земана, Р. Фіцо)

4.Центральна-Східна Європа в орбіті геополітичних відносин. Відносини між країнами Центрально-Східної Європи та США. Країни Центрально-Східної Європи та НАТО. Центральна-Східна Європа та держави СНД. Регіональні

інтеграційні об'єднання в Центрально-Східній Європі та перспективи їх діяльності

Змістовий модуль 3. Соціально-економічна модернізація Центрально-Східної Європи після 1989 р.

5.Економічна трансформація регіону. Економічна трансформація Польщі (1989-2019). Чехія та Словаччина на шляху економічних перетворень (1989-2019). Економічна модернізація країн Балтії: спільне та відмінне. Угорський шлях економічних реформ та його суперечності (1989-2019). «Орбаноміка» і спроби її втілення в Польщі та інших країнах Центрально-Східної Європи

Змістовий модуль 4. Незалежна Україна в ракурсі політики країн Центрально-Східної Європи

6.Країни Центрально-Східної Європи та Україна до 2014 р. Є. Гедройць та нова польська політика щодо України. Польсько-українські економічні та політичні стосунки в (1991-2019). Історична політика Польщі та Україна. Українсько-чеські та українсько-словацькі відносини (1991-2019). Українсько-угорські стосунки (1991-2019). Український напрям політики країн Балтії (1991-2019)

7. Виклики Центрально-Східної Європи у зв'язку з кризою російсько-українських відносин. Українська політика «адвокатів Києва» – країн Балтії та Польщі на тлі російсько-українського конфлікту (2014-2019). Між підтримкою України та скептицизмом: український політичний дискурс в Чехії, Словаччині та Угорщині (2014-2019). Міграція з України та криза біженців з Близького Сходу в сучасній політиці країн Ц.-Східної Європи.

Методи навчання: метод періодизації, історико-генетичний метод, історико-порівняльний метод, історико-типологічний метод, історико-системний метод.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за самостійну роботу).

Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин.

Політика щодо академічної доброчесності: списування під час самостійних робіт заборонено.

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин навчання відбувається в он-лайн платформах Moodle та ZOOM

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: під час лекцій та семінарських занять можливим є використання ноутбуку, електронної дошки

Система оцінювання та вимоги:

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для заліку

Поточне оцінювання та самостійна робота						Екзам.	Сума
ЗМ1		3 М 2	3 М 3	ЗМ4			
т 1	т 2	т 3	т 4	т 5	т 6		
7	8	8	8	8	7		
17		8	8	17		50	100
50							

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності		Оцінка за національною шкалою	
		для заліку	
90-100	A	зараховано	
78-89	B		
65-77	C		
58-64	D		
50-57	E		
35-49	FX	не зараховано з можливістю повторного складання	
1-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

Список рекомендованих джерел (наскрізна нумерація)

Основні

1. Афонин 9. А., Бандурка А. М., Мартынов А. Ю. Великая козволюция: Глобальные проблемы современности: Историко-социологический анализ. — 2-е изд., перераб. и доп. — К.: Парламентское издательство, 2003.
2. БазивД. П. Геополитическая стратегия Украины. — К., 2000.
3. Бессонова М., Бірюков О., Бондарук С. та ін. Основи демократії: Навч. посіб. / АПН України; Інститут вищої освіти; Українсько-канадський проект «Розбудова демократії» / За ред. А. Колодія. — К.: Видавництво «Ай.Бі.», 2004.
4. Василенко И. А Политическая глобалистика. — М., 2000.
5. Вандич П. Ціна свободи: Історія Центрально-Східної Європи від Середньовіччя до сьогодення. — К., 2004.

6. Економічна політика : навч. посібн. / наук. ред. В. І. Стахівський. – К. : КНЕУ, 2005. – 287 с.
7. История южных и западных славян / Г.Ф. Матвеев, З.С. Ненашева. – Т. 1. – М.: МГУ, 1998.
8. Історія Центрально-Східної Європи / за ред. Л.О.Зашкільняка. – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2001. – 660 с.
9. История Центрально-Восточной Европы / Н. Алексюн [и др.]. СПб. : Евразия, 2009. 1120 с.
10. Кірсенко М. Східно-Центральна Європа: від геополітичних фантомів до історичної реальності і геополітичної перспективи // Україна і Польща у Східно-Центральній Європі: спадок і майбуття. – К., 1999.

Додаткові

1. Воронов І. О. Глобалізація і політика: Реалії і перспективи соціальних трансформацій. — К.: Генеза, 2004.
2. Віюницька О.І. Аналіз концептуально-теоретичних підходів до визначення поняття Центрально- Східна Європа // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2002. – Вип. 33. – Ч. 1.
3. Вулф Ларі. Винайдення Східної Європи: Мапа цивілізації у свідомості епохи Просвітництва. / Пер. з англ. С. Біленького. — К: Вид-во Часопис «Критика», 2009. — 592 с.
4. Зашкільняк Л.О., Крикун М. Г. Історія Польщі: Від найдавніших часів до наших днів. – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2002. - 752 с. + 8 кол. мап.
5. История Латвии : XX век / Дайна Блейере, Илгварс Бутулис, Антонийс Зунда и др. – Рига : Jumava, 2005.
6. Контлер Л. История Венгрии : Тысячелетие в центре Европы / пер. с англ. – М. : Издательство «Весь мир», 2002. – 656 с. : ил.
7. Кржен Я. Центральная Европа: какой она видится из Чехии // Европейский альманах. История. Традиции. Культура. – М., 1993.
8. Лыкошкина Л.С. Польские ученые о проблеме Центральной Европы // Политическая наука. – 2001. – № 4.
9. Маслійчук В. Концепція "Східно-Центральної Європи" Вернера Конце в контексті "європеїзації" сучасної української історичної науки // Історія та історіографія в Європі. – 2003. – № 1-2.
10. Мизес Л. фон. Либерализм в классической традиции. — М., 2001.
11. Миллер А.И. Тема Центральной Европы: история, современные дискурсы и место в них России // Новое литературное обозрение. - 2001. – № 52.
12. Почепцов Г. Коммуникативные технологии двадцатого века. — К., 2001.
13. Снайдер Т. Перетворення націй: Польща, Україна, Литва, Білорусь 1569-1999 / пер. з англ. Котенко А. – К. : Дух і літера, 2014. – 464 с.

14. Шляхтун П. П. Політологія (теорія та історія політичної науки) :
підручник [для студ. вузів] / П. П. Шляхтун. – К. : Либідь, 2005. – 576 с.

Інтернет-ресурси

Academia.edu

Електронная библиотека (Україна) (www.lib.com.ua/)

ACLS History E-Books Project (США) (www.historyebook.com/)

Міжнародний комітет історичних наук (www.cish.org/)